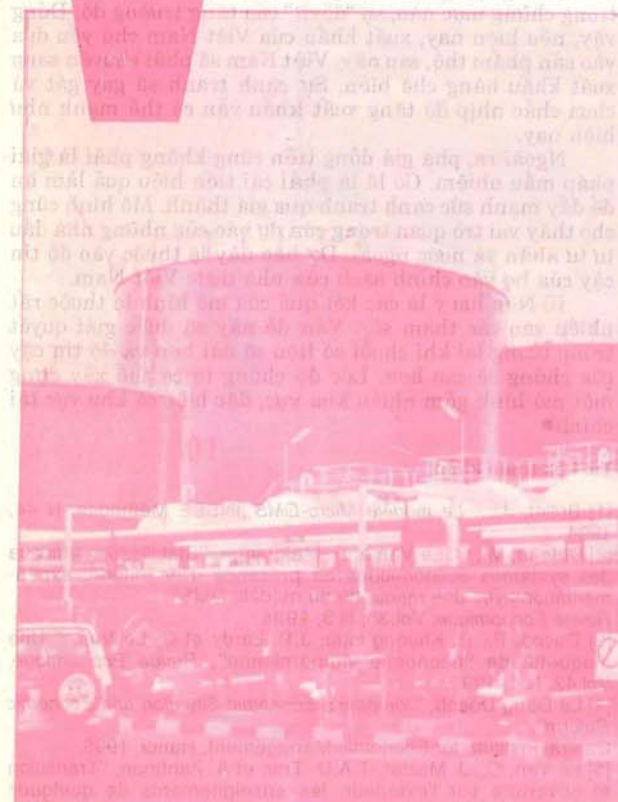

VAI TRÒ CỦA KIỂM TOÁN TRONG NỀN KINH TẾ QUỐC DÂN

PHAN ĐỨC DŨNG

V. KẾT LUẬN

T. không ngạc nhiên khi nhận thấy sự mất mát của TSPG của nhà là do việc bị nước. T. đã nhận được khoản tiền phạt phạt và sự chấp thuận của các cơ quan chức năng.

Đất nước ta đã đi được một chặng đường hơn mười năm chuyển từ nền kinh tế hoạt động theo cơ chế tập trung quan liêu bao cấp sang nền kinh tế hoạt động theo cơ chế thị trường có sự điều tiết của nhà nước. Chặng đường tuy ngắn ngủi nhưng đã tạo ra sức sống cho nền kinh tế, mở ra những cơ hội mới, những thách thức mới cho các nhà doanh nghiệp VN. Các doanh nghiệp phải hoạt động theo những quy luật của nền kinh tế thị trường để có thể tồn tại và phát triển. Trong quá trình hoạt động, các doanh nghiệp cần phải có trách nhiệm trong việc tổ chức và huy động vốn sao cho có hiệu quả nhất trên cơ sở tôn trọng các nguyên tắc tài chính tín dụng và chấp hành luật pháp.

Việc thường xuyên tiến hành

phân tích tình hình tài chính sẽ giúp cho các doanh nghiệp, các cơ quan cấp trên, cơ quan chủ quản, những nhà đầu tư, những công ty liên doanh liên kết... thấy rõ thực trạng hoạt động tài chính, xác định đầy đủ và đúng đắn nguyên nhân mức độ ảnh hưởng của các nhân tố đến tình hình tài chính của đơn vị. Mà đứng ở những góc độ khác nhau mỗi cơ quan đơn vị tìm hiểu về khía cạnh tài chính nhằm có những quyết định đúng đắn và thiết thực cho đơn vị, cơ quan của mình.

Nhưng đứng trước thực trạng của nền kinh tế VN liệu những con số trong báo cáo tài chính có đủ để làm yên lòng những cơ quan chủ quản và những nhà đầu tư không? Như vậy, thì việc phân tích các báo cáo tài chính có cần thiết nữa hay không?

Nhiều vấn đề liên quan được đặt ra quanh vấn đề báo cáo tài chính có trung thực đúng như hoạt động của đơn vị trong một thời kỳ hoạt động nhất định không? Quả thật, chúng ta biết rằng các báo cáo tài chính hằng năm do các doanh nghiệp lập ra là đối tượng quan tâm của rất nhiều người: chủ doanh nghiệp, các cổ đông, các hội viên hội đồng quản trị, chủ đầu tư, ngân hàng...ngoài ra, các báo cáo tài chính cũng rất cần thiết cho các cơ quan thuế, cơ quan chủ quản của đơn vị...Tuy mỗi đối tượng quan tâm đến báo cáo tài chính của doanh nghiệp ở mỗi góc độ khác nhau nhưng nhìn chung đều có cùng mong muốn, nguyện vọng là được sử dụng những thông tin đó có độ tin cậy cao, chính xác và trung thực. Chính nguyên

nhân sâu xa này, mới nảy sinh ra nhu cầu là cần có một bên thứ ba, độc lập khách quan, có kỹ năng nghiệp vụ, địa vị và trách nhiệm pháp lý kiểm tra và đưa ra lời kết luận là báo cáo tài chính của doanh nghiệp lập ra có phản ánh đúng thực trạng tài chính của doanh nghiệp không... Và từ đây hoạt động kiểm toán độc lập thật sự là cần thiết cho các doanh nghiệp trong các hoạt động kinh doanh trên thương trường vốn có nhiều rủi ro.

Nền kinh tế VN thực sự trở dậy trong vài năm gần đây, và dù rằng ngành kiểm toán còn quá trẻ nhưng vai trò của kiểm toán trong nền kinh tế quốc dân là rất cần thiết. Thật vậy, trong hoạt động kinh tế thường ngày, nhiều vụ vi phạm kinh tế, gian lận và sai sót trong báo cáo tài chính đã ảnh hưởng không ít đến nền kinh tế xã hội. Như vậy, do đâu và vì đâu những sự vi phạm này cứ tiếp diễn và không thể ngăn chặn được sao? Không, điều quan trọng là trong mỗi chúng ta, thực sự chưa hiểu biết được tầm quan trọng sâu sắc của hoạt động kiểm toán trong nền kinh tế quốc dân. Và hoạt động này chỉ dừng lại ở mức độ tuân hành theo quy định của nhà nước, chưa thực sự ý thức được sự cần thiết của hoạt động kiểm toán là quan trọng trong nền kinh tế thị trường theo định hướng XHCN. Vì rằng, trong tương lai gần, khi thị trường chứng khoán dần dần phát triển tại VN, thu hút sự đầu tư của công chúng vào thị trường này ngày càng nhiều, thì vai trò của kiểm toán thực sự cần thiết cho tất cả mọi người dù ở những góc độ khác nhau.

Kiểm toán là gì? Theo định nghĩa của Liên đoàn kế toán quốc tế - International Federation of Accountants (IFAC) - thì "kiểm toán là việc các kiểm toán viên độc lập kiểm tra và trình bày ý kiến của mình về bản báo cáo tài chính". Ở nước ta, quy chế về kiểm toán độc lập trong nền kinh tế quốc dân ban hành theo nghị định số 07/CP ngày 29.1.1994 của Chính phủ đã ghi rõ: "... kiểm toán độc lập là việc kiểm tra và xác nhận của kiểm toán viên chuyên nghiệp thuộc các tổ chức kiểm toán độc lập về tính đúng đắn hợp lý của các tài liệu, số liệu kế toán và báo cáo quyết toán của các doanh nghiệp, các cơ quan, tổ chức đoàn thể, tổ chức xã hội khi có yêu cầu của đơn vị này". Kiểm toán viên (kiểm toán viên chuyên nghiệp) độc lập là ai mà có quyền kiểm tra và trình bày ý kiến của mình? Theo tiêu chuẩn của IFAC và luật pháp của nhiều nước thành viên, quy định đối với kiểm toán viên là phải có kỹ năng và khả năng nghề nghiệp, chính trực khách quan, độc lập, có đạo đức và phải tôn trọng luật pháp nhà nước và bí mật những thông

tin thu thập được.

Sau khi kiểm toán viên của một tổ chức kiểm toán độc lập đã tiến hành kiểm toán, họ sẽ đưa ra một thư xác nhận có nội dung như sau: "kính gửi các thành viên hội đồng quản trị công ty ABC. Chúng tôi đã kiểm toán báo cáo tài chính của quý công ty từ trang số mấy đến trang số mấy, theo những tiêu chuẩn kiểm toán đã được chấp nhận tại VN. Theo ý kiến chúng tôi, các báo cáo tài chính đã phản ánh trung thực và chính xác về tình hình hoạt động kinh doanh của công ty ABC đến ngày... về sự biến động tình hình trong kỳ kết thúc cùng ngày và các báo cáo tài chính đã được lập đầy đủ, phù hợp với luật định. Tên công ty kiểm toán.

Một thư xác nhận như vậy sẽ được sử dụng với nhiều mục đích khác nhau do những báo cáo tài chính này đáng tin cậy hơn vì:

Đối với mọi doanh nghiệp, cơ quan thuế vụ cũng tham khảo kết quả kiểm toán để làm căn cứ tính thuế và các khoản phải nộp khác cho nhà nước.

Đối với doanh nghiệp nhà nước kết quả kiểm toán các báo cáo tài chính là cơ sở xét duyệt quyết toán của cơ quan chủ quản hay cơ quan tài chính nhà nước.

Đối với các doanh nghiệp là bạn hàng làm ăn lâu năm, với kết quả kiểm toán trên báo cáo tài chính sẽ giúp cho những công ty có giao dịch sẽ thực hiện các thương vụ bán trả chậm dễ dàng hơn.

Đối với ngân hàng nó là cơ sở cho việc xét cho vay, để nâng cao độ tin cậy của các báo cáo tài chính khi đo lường mức độ rủi ro của khách hàng.

Đối với bản thân ban giám đốc công ty, kết quả các báo cáo tài chính có xác nhận của kiểm toán sẽ là cơ sở cho việc điều hành và quản lý doanh nghiệp.

Đối với công chúng, những nhà đầu tư tiềm ẩn, cũng cần xem xét các báo cáo tài chính có xác nhận của kiểm toán để thẩm định và quyết định đặt vốn vào công ty có phát hành cổ phiếu. Sau khi mua cổ phiếu công chúng vẫn tiếp tục theo dõi hoạt động của công ty thông qua các báo cáo tài chính đã được kiểm toán để quyết định mua bán cổ phiếu và trái phiếu trên thị trường chứng khoán.

Đối với người lao động làm thuê, báo cáo tài chính có kiểm toán xác nhận là cơ sở cho phép họ làm việc cho công ty này hoặc công ty khác tùy vào hiệu quả kinh doanh của công ty đó. Vì như vậy, họ sẽ có cơ hội thăng tiến trong nghề nghiệp và có điều kiện phát huy hết năng lực của mình.

Trong hoạt động kinh tế theo cơ

chế thị trường có định hướng XHCN như ở nước ta thì đối tượng sử dụng các kết quả kiểm toán ngày càng mở rộng, quan trọng nhất là các nhà cấp tín dụng, các nhà đầu tư nước ngoài khi thực hiện các quyết định tài trợ, đầu tư đều phải xem xét, so sánh các báo cáo tài chính của doanh nghiệp tiếp nhận tài trợ. Nhưng bản báo cáo tài chính có xác nhận của công ty kiểm toán độc lập thì báo cáo đó được tin cậy nhiều hơn. Tại VN những doanh nghiệp đầu tiên phải được kiểm toán là các ngân hàng, các tổ chức tín dụng, tiếp theo là những doanh nghiệp có quy mô lớn có phạm vi hoạt động rộng khắp, các xí nghiệp quốc doanh nhất là những xí nghiệp tiến hành cổ phần hóa...

Cùng với sự phát triển của các ngành kinh tế là sự phát triển của công ty cổ phần lớn, sự phát triển mang tính quốc tế, sự phát triển thị trường vốn của các nhà đầu tư tư nhân, các định chế tài chính. Những sự phát triển cũng kéo theo nhu cầu kiểm toán, đó là trào lưu chung của các quốc gia trên thế giới.

Do đó, sự phát triển chuyên ngành kế toán - kiểm toán ở VN cần được quan niệm tương tự như sự cần thiết phát triển những cơ sở hạ tầng của nền kinh tế VN.

Tốc độ phát triển của ngành này sẽ tùy thuộc vào tốc độ đào tạo các chuyên viên kế toán - kiểm toán và sự chấn chỉnh hoàn thiện trong hạch toán, quản trị tài chính trong các doanh nghiệp. Tối ưu hóa đồng vốn đang được sử dụng phải là suy nghĩ thường xuyên của các nhà quản trị doanh nghiệp và báo cáo tài chính được kiểm toán là bức tranh phản ánh chân thực hoạt động kinh doanh cho họ đối diện suy nghĩ.

Ngoài ra nhà nước cũng cần cho phép một số công ty kiểm toán trong nước liên doanh với các công ty kiểm toán quốc tế nổi tiếng để tiếp cận và tiếp thu những kỹ thuật kế toán kiểm toán chuyên ngành.

Để hoạt động của các tổ chức kiểm toán ngày càng có hiệu quả và chất lượng cao, cần phải được sự chỉ đạo và hỗ trợ thiết thực của nhà nước cụ thể là Bộ tài chính:

Đề nghị sớm có cơ chế tài chính phù hợp với loại hình hoạt động của các tổ chức kiểm toán.

Đề nghị cấp nhiều xuất học bổng nước ngoài cho các kiểm toán viên thuộc các công ty kiểm toán độc lập trực thuộc Bộ tài chính.

Sớm ban hành những tiêu chuẩn quy định của các hoạt động kiểm toán cho các tổ chức kiểm toán độc lập nhằm tránh sự cạnh tranh giữa các tổ chức kiểm toán ảnh hưởng chung đến chất lượng hoạt động kiểm toán của VN ■